

Werkprogramma-2017 Gebiedsagenda IJsselmeergebied

1. Inleiding

In de Gebiedsagenda IJsselmeergebied werken we vanuit de urgente opgaven in dit gebied aan een integrale uitvoeringsagenda. Alle maatregelen worden in onderlinge samenhang en vooral in hun ruimtelijke context gezien. Hier gaat een intensief participatieproces aan vooraf. Doel van de gebiedsagenda is ook om de governance rond het IJsselmeergebied te versterken: kennis, beleid en uitvoering/beheer van en door de verschillende overheden beter op elkaar afstemmen en de beschikbare middelen optimaal in te zetten.

In 2016 is de Agenda IJsselmeergebied 2050 gestart aan de hand van een plan van aanpak dat nog steeds als basis dient voor het werk van 2017. Dit werkplan geeft de werkzaamheden tot november 2017 gedetailleerder weer. Voorliggende versie is de externe versie die gepubliceerd is op de website van Agenda IJsselmeergebied. Het proces van Agenda IJsselmeergebied 2050 wordt pas een succes als het de basis legt voor co-creatie door vele actoren. Daarom worden veel interactieve bijeenkomsten georganiseerd in de aanloop naar de gebiedsagenda. Ook de vraag hoe er regie gevoerd gaat worden in de (nabije) toekomst dient te worden beantwoord.

Waar komen we vandaan en waar gaan we naar toe

Het afgelopen jaar was een verkenningsjaar. Dat jaar heeft veel opgeleverd, waaronder een document met basisinformatie, de verslagen van de drie gebiedsdialogen, een synthesesdocument en het verslag van de synthesesdag van 15 september 2016. (zie hiervoor <http://agendaijsselmeer-gebied2050.nl>). De oogst is bij de afronding van het eerste verkennende jaar gepresenteerd in de vorm van een 7-tal deelsystemen met hun opgaves en ambities. In de vorm van een aantal aansprekende denkrichtingen is “geoefend” op verschillende invalshoeken voor een samenhangend perspectief voor het IJsselmeergebied. Daarnaast is veel input opgehaald om ‘de verhaallijnen’ van het IJsselmeergebied meer te laten doorklinken. Het aantal opgehaalde ideeën en opmerkingen is enorm. Soms hebben ze betrekking op een specifieke locatie of deelgebied, maar vaak ook ontbreekt de ruimtelijke vertaling en gevoel voor de totale samenhang. Daarom is er nog veel werk aan de winkel. In 2017 gaan we op een aantal onderwerpen verder verdiepen en willen we het gesprek hebben over de ruimtelijke samenhang. We werken toe naar een richtinggevend perspectief dat gebaseerd is op een integraal ruimtelijk-economisch kader. De gebiedsagenda is tevens een bestuurlijk proces, waarbij mogelijk de BO MIRT tafels worden benut. Richtinggevend perspectief wordt daarbij voorzien van een uitvoerings- en een kennisagenda.

Doel verdiepingsfase

Het doel van de verdiepingsfase in 2017 is om op basis van de resultaten van de verkenning verdiepende dialogen te organiseren en te komen tot een bestuurlijk gedragen integraal perspectief met zichtjaar 2050, met doorvertaling naar een uitvoeringsagenda en kennis- en innovatieagenda voor de kortere termijn (tot 2030).

Lagenbenadering

De omvang van de oogst van de verkenning vraagt om een bepaalde structurering. Het College van Rijksadviseurs (CRa) adviseerde om focus aan te brengen door middel van de “lagenbenadering” uit

de ruimtelijke ordening: maak onderscheid tussen ondergrond, netwerken en occupatie. Het CRA stelt dat het beter is als sommige opgaven binnen hun eigen domein worden geïsoleerd, geoptimaliseerd en toebedeeld aan bestuurlijk verantwoordelijke partijen. Op deze manier kunnen processen daadwerkelijk integraal op gang worden gebracht. Daarbij is aanbevolen om per laag te werken vanuit de dominante opgave, met de ambitie om kleinere opgaven/ambities met minder verstrekkende gevolgen mee te koppelen. Om te kunnen komen tot een samenhangend perspectief is het nodig om zowel tijdens de verdieping per laag als tijdens de afrondende integratieslag oog te blijven houden voor de kansen vanuit cross-overs tussen opgaves.

Voor de Agenda IJsselmeergebied 2050 worden de drie lagen met hun dominante opgaven als volgt gedefinieerd:

- Laag 1: ondergrond. Hierbij gaat het om de waterstaatkundige samenhang van het IJsselmeergebied en daarnaast ondergrond in de vorm van een ecologisch gezond watersysteem (afgekort als **stysteemlaag**). Rijksoverheid en provincies voelen zich verantwoordelijk voor deze laag, maar de stakeholders in het gebied zijn ook actief bezig met de systeemlaag, al was het maar omdat ze veel merken van de kansen en beperkingen die vanuit laag 1 doorwerken in de andere lagen
- Laag 2: netwerken. In de netwerklaag is de dominante opgave die van de energietransitie. Cruciaal in die opgave is de vraag hoe het energie-grid in het IJsselmeergebied er uit moet zien. Daarnaast zijn in laag 2 de havens en vaarroutes belangrijke onderwerpen (afgekort als **netwerklaag**). De verantwoordelijkheid/initiatief-rol kan bij meerdere partijen liggen (deels ook bij bedrijven).
- Laag 3: occupatie. Voor de gebiedsagenda: kwalitatief ruimtegebruik ten behoeve van wonen, werken en recreëren. Door het CRA is het internationaal toeristische vaar- en verblijfsklimaat genoemd als hoofdoggave, in relatie tot een visie op het functioneren van Amsterdam en omgeving als metropolitaan landschap maar ook als element in gebiedsontwikkeling elders. De economische invalshoek is hierbij van belang. In het werkplan spreken we verder van de **gebruikslaag**). Alle partijen actief in het gebied voelen de uitdaging om (ook) vanuit deze laag naar het IJsselmeergebied te kijken.

Beoogde resultaten (producten)

Agenda IJsselmeergebied 2050 bestaat uit de volgende producten:

- Een integraal perspectief 2050
- Uitvoeringsagenda 2030.
- Kennis- en innovatieagenda.

De producten worden verderop in meer detail beschreven.

Governance

De Agenda IJsselmeergebied 2050 is bedoeld als bestuurlijk instrument om te komen tot een krachtige governance van het IJsselmeergebied. Met krachtige governance wordt allereerst bedoeld dat er een goede bestuurlijke basis is om de noodzakelijke keuzes te maken waarmee invulling gegeven kan worden aan het lange termijn perspectief. Dat lange termijn perspectief moet vergezeld gaan van een concrete uitvoeringsagenda die zoveel mogelijk geïntegreerde maatregelen bevat en

die tegelijkertijd adaptief kan worden uitgevoerd. Voor die uitvoering moet er een slagvaardige samenwerking zijn tussen de verantwoordelijke partijen en hun uitvoeringsorganisaties. Tenslotte moet duidelijk zijn hoe wordt omgegaan met geïdentificeerde onzekerheden en kennisleemten. Dit is de link met het actief uitvoeren van een kennis- en innovatieagenda, en de opbouw van een kenniscommunity voor het IJsselmeergebied. Aan het einde van het proces van de gebiedsagenda moet de vraag worden beantwoord welke vorm van regie nodig is bij het ten uitvoering brengen van de uitvoerings- en kennis- en innovatieagenda.

De gebiedsagenda sluit aan op bestaande governance:

- Gezamenlijke verantwoordelijkheid voor integrale aanpak maatregelen deltaprogramma, zoals vastgelegd in PACT IJsselmeergebied (2015);
- Vertaling Natuurambitie Grote Wateren in concrete acties (Brief aan Tweede Kamer 2016);
- Intentieverklaring delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater (najaar 2016);
- Doorwerking in omgevingsvisies.

Het proces van de gebiedsagenda moet rekening houden met de bestaande dynamiek in het gebied rond diverse thema's. Allerlei onderwerpen hebben hun eigen snelheid, en het is niet zo dat Agenda IJsselmeergebied dit zomaar kan veranderen. Focus voor de gebiedsagenda is om een gezamenlijk richtinggevend perspectief te ontwikkelen en de ambities vast te leggen. Met de uitvoerings- en kennisagenda's proberen we duidelijk te maken welke allianties gevormd worden.

2. Aanpak op hoofdlijnen

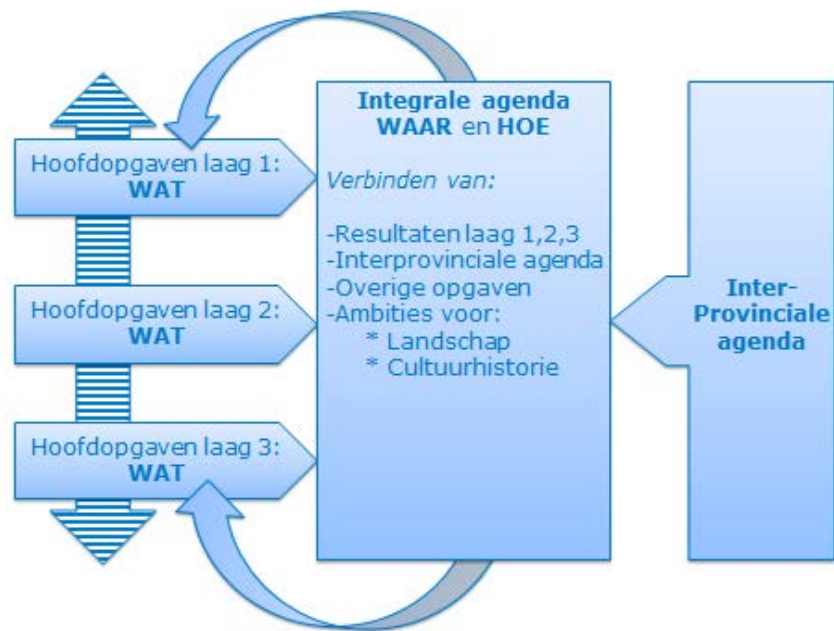
De hoofdlijnen van de aanpak van het vervolgproces van Agenda IJsselmeergebied 2050 zijn verbeeld in Figuur 1-3. Het werkprogramma is in meer detail uitgeschreven in Hoofdstuk 3. Figuur 1 geeft de drie onderdelen van de Gebiedsagenda weer en laat schematisch zien dat hieraan vanuit de drie lagen (systeem, netwerken, gebruik) wordt gewerkt. Vanuit iedere laag wordt een bijdrage geleverd aan het richtinggevend perspectief, de kennis- en innovatieagenda en de uitvoeringsagenda.

Figuur 1. De aanpak van de gebiedsagenda volgens de lagenbenadering.

Hoofdogaven

De eerste stap is om voor elke laag te beginnen met de hoofdogaven en daarbij na te gaan welke partijen daarvoor verantwoordelijkheid dragen. Per laag zullen als eerste stap de “wat”-vragen worden uitgewerkt (Fig 2). Het integraal denken start direct daarna als vervolgens de hoe- en waar vragen beantwoord moeten worden. Dan gaat het niet alleen meer om de manier waarop de hoofdogaven uit de drie lagen kunnen worden aangepakt, maar ook om de verbinding met andere opgaven en ambities (zoals het borgen cultuurhistorische en landschappelijke waarden). Vanuit een interprovinciale agenda leveren de provincies input voor de integratiestap.

Figuur 2. Vanuit een aanpak per laag wordt uiteindelijk via een integratiestap gewerkt naar een integraal perspectief.

In Figuur 3 is met de systeemlaag (laag 1) als voorbeeld geïllustreerd wat de aanpak van de wat-vragen inhoudt (voor de andere lagen is een vergelijkbaar schema te maken). Er wordt begonnen

Figuur 3. De aanpak van de wat-vragen, uitgewerkt voor de systeemlaag.

met het vaststellen van de hoekpunten van het speelveld en de doelen voor deze laag.

De hoekpunten beschrijven wat wel en wat niet (meer) ter discussie staat. De doelen geven, in eerste instantie op hoog abstractieniveau, aan wat we willen realiseren. Er kunnen ook *beleidsvragen* liggen die vragen om beantwoording vanuit een gebiedsproces. Vanuit de doelen en hoekpunten wordt vervolgens naar het gebied als geheel en naar deelgebieden daarvan gekeken. Waar de doelen nog niet zijn gerealiseerd komt daaruit een opgave naar voren. Voor deze opgave kunnen de mogelijke maatregelen in beeld worden gebracht, waarbij ook geanalyseerd wordt op welke locaties deze maatregelen in principe uitgevoerd zouden kunnen worden. Hiermee is de inbreng vanuit laag 1 voor het integrale beeld voorbereid. Bij deze aanpak zullen we maximaal gebruik maken van het vele beschikbare materiaal, in beleidsdocumenten, visies, inhoudelijk rapporten, en vooral ook de ideeën die samen zijn gebracht in de gebiedsdialogen van 2016.

Een vergelijkbare aanpak wordt gevolgd voor de netwerklaag (energietransitie en vaarroutes-havens). De gebruikslaag komt aan de orde in de interprovinciale agenda (zie beschrijving werkprogramma). Hier ontstaat de invalshoek van het metropolitane landschap, met opgaves en ambities ten aanzien van recreatie en economie. Via gebruiksfuncties wordt gekeken naar de kansen en beperkingen in de systeem- en netwerklaag. De verdere uitwerking van de lagen-aanpak is te vinden in de beschrijving van het werkprogramma.

Integreren tussen de lagen

Regelmatig worden de inzichten tussen de lagen onderling vergeleken, omdat naar verwachting juist de wisselwerking tussen lagen kansen en dilemma's opleveren. Hiermee wordt al vooruitgelopen op de afrondende integratiestap. Zo moet vanuit de systeemlaag de relatie gelegd worden met de gebruikslaag, om de kansen of dilemma's duidelijk te maken ten aanzien van gebruiksfuncties als wonen, recreatie en regionale economie. De relatie tussen de systeemlaag en de netwerklaag zou in ieder geval moeten gaan over kansen en dilemma's die zich voordoen in de cross-overs natuur-

energiegrid en natuur-vaarroutes. Uiteindelijk volgt de integratieslag tussen de lagen om te komen tot een totaal-perspectief (of totaal-ontwerp) voor het gebied. Voor sommige aspecten zullen vragen spelen die op gebiedsniveau beantwoord dienen te worden of vragen om een totaal-eindbeeld of –ontwerp. De interprovinciale agenda (zie verderop) levert hiervoor extra bouwstenen. De integratiestap zal voor een belangrijk deel als een ontwerp-proces worden doorlopen. De precieze aanpak wordt begin 2017 uitgewerkt. Bij voorkeur doen we dat met inbreng van het CRA en provinciale landschapsadviseurs. Mogelijk kan daarnaast de integratieslag gebruik maken van reeds lopende visie-trajecten in deelgebieden. Voor Markermeer-IJmeer is bijvoorbeeld al een ruimtelijk beeld gemaakt, gebaseerd voor de maatregelen ten behoeve van een toekomstbestendig ecologisch systeem (TBES), wat wordt uitgebouwd naar een “Panorama”. Ook voor de Friese kust loopt een gebiedsproces. Hoe dan ook zal het opstellen van een totaalbeeld voor heel IJsselmeergebied aanvullend werk met zich meebrengen. De verdere uitwerking van de integratiestap is te vinden in de beschrijving van het werkprogramma.

Alle resultaten worden verwerkt tot de 3 producten die samen de Agenda IJsselmeergebied 2050 moeten gaan vormen: perspectief 2050, uitvoeringsagenda 2030, en de kennis- en innovatieagenda. Het perspectief is een weerslag van gemaakte keuzes maar zal ook een ruimtelijk beeld geven, en daarmee is de integratiefase ook als een ontwerpproces te beschouwen. Hierbij moet echter als kanttekening worden geplaatst dat in de uitvoering van de gebiedsagenda het ruimtelijke ontwerp waarschijnlijk meer betekenis zal krijgen, als meer in detail gekeken kan worden naar ruimtelijke aspecten.

Betrokkenheid van stakeholders

Er worden in 2017 opnieuw brede gebiedsdialogen georganiseerd om zoveel mogelijk iedereen te betrekken bij de vervolgstappen. Hier kunnen de resultaten van de verdiepende sporen worden gedeeld en wordt de verbinding met de oogst van de dialogen van de verkenningsfase gelegd.

Voor het verdere proces wordt advies gevraagd van een klankbordgroep. De kern van de klankbordgroep wordt gevormd door het reeds bestaande ROIJ. In Bijlage 1 is een lijst met deelnemende organisaties opgenomen.

Wat betreft de betrokkenheid van stakeholders bij de verdiepingsstappen voor de hierboven beschreven lagen wordt bij elke stap zorgvuldig gekeken welke organisaties/personen betrokken worden. Zo is het voor het vaststellen van de hoekpunten, gebaseerd op het bestaande beleid, niet voor de hand liggend dat te doen in een grote groep. Bij het uitwerken van doelen en maatregelen is juist wel een betrokkenheid van een breed pallet aan deskundigen nodig. Er zal veelvuldig geschakeld moeten worden tussen schaalniveaus, opdat de betrokkenheid, kennis en innovatiekracht die vaak aanwezig is op het lokale niveau, maximaal benut wordt. Gemeenten en lokale stakeholders moeten in een vroege fase betrokken zijn om mee te praten over initiatieven en het bijbehorende schaalniveau. De oogst van de verkenningsfase zal ook vanuit die optiek verder worden geanalyseerd.

De laatste stap, de integratiefase, is gericht op het bestuurlijk proces om te komen tot de gebiedsagenda. Op basis van inhoud en eigenaarschap wordt geprobeerd te komen tot een integraal

beeld van IJsselmeergebied en de beoogde producten van de gebiedsagenda. De stakeholders zullen hier nauw bij worden betrokken, o.a. via de klankbordgroep.

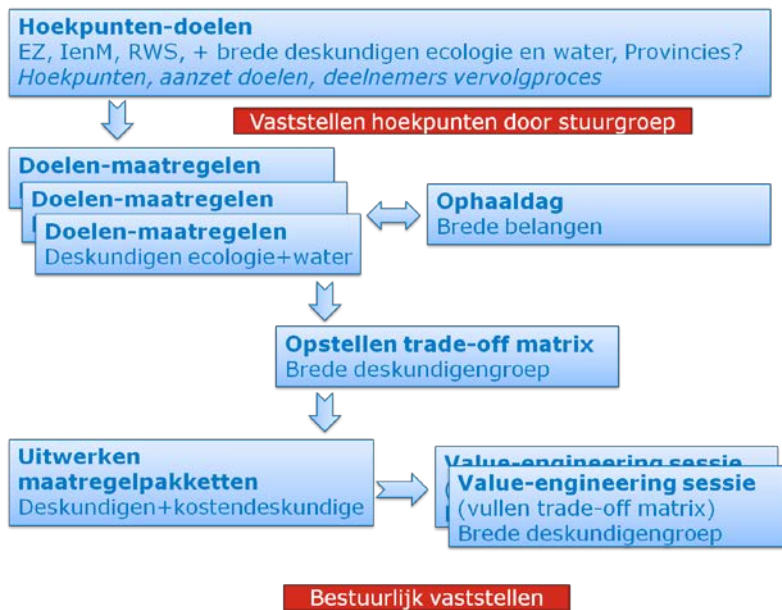
3. Werkprogramma

Systeemlaag

Het werkproces voor de systeemlaag is weergegeven in Figuur 4. Er wordt begonnen met een sessie waarin de hoekpunten van het speelveld in beeld worden gebracht en waarin de doelen en beleidsvragen worden vastgelegd op hoog abstractieniveau. Het is van belang dat deze hoekpunten en doelen bestuurlijk worden bevestigd, om discussies daarover in het vervolgproces te voorkomen. Vervolgens komt er een aantal sessies met een breed samengestelde groep deskundigen, waarin de doelen verder worden uitgewerkt, de systeemlaag voor het gebied in beeld worden gebracht en de mogelijke maatregelen worden geanalyseerd. Dit gebeurt met deskundigen op het gebied van water en ecologie. In dezelfde periode zal echter ook een gebiedsdialog ("ophaaldag") worden georganiseerd, waarbij de relatie wordt gelegd met andere functies en belangen van het gebied, en waarbij natuurlijk ook bepaald wordt welke ideeën uit de oogst van de gebiedsdialogen van 2016 (in co-creatie) verder te brengen zijn.

Het werkprogramma voor de systeemlaag wordt uitgevoerd vanuit de gebiedsagenda en tegelijk als pré-verkenning van Rijkswaterstaat voor de delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater in de grote wateren. Het is een gezamenlijk proces, waardoor afstemmingsproblemen worden voorkomen, de beschikbare middelen optimaal worden benut en er geen onnodig beroep op stakeholders wordt gedaan.

Het resultaat van de verdiepingsfase voor de systeemlaag is een set kansrijke maatregelenpakketten. De beoordeling van de kansrijkheid gebeurt via de methode van 'value-engineering', waarmee een eerste stap richting een integraal beeld wordt gezet omdat de maatregelen beoordeeld worden vanuit een scala aan invalshoeken (beleidsdoelen, gebruiksfuncties, ruimtelijke aspecten etc). Voor de Gebiedsagenda ontstaat zo input voor een meer ruimtelijke benadering in de integratiestap en voor Rijkswaterstaat is het tegelijkertijd input voor een landelijk beeld voor de delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater grote wateren. Dat laatste kader zal bestuurlijk worden besproken in een apart traject, maar zal voor zover het om het IJsselmeergebied gaat in afstemming moeten zijn met het proces van de gebiedsagenda. Het werkprogramma voor de systeemlaag wordt ook afgestemd met de activiteiten vanuit het EU project Life IP natuur (getrokken door Ministerie EZ).

Figuur 4 Overzicht van de bijeenkomsten die worden georganiseerd voor de aanpak voor de systeemlaag.

Netwerklaag: energie

De uitwerking van de aanpak voor de netwerklaag/onderdeel energie is in meer detail weergegeven in Figuur 5.

Er wordt begonnen met de vraag welke doelen en hoekpunten aan te geven zijn voor het onderwerp energie in het IJsselmeergebied: wat staat wel en wat niet (meer) ter discussie, wat zijn bepalende/beperkende factoren voor het vervolproces. Daarnaast wordt door een extern bureau materiaal verzameld en geanalyseerd op basis waarvan een aantal verdiepende dialogen wordt gehouden. Zo veel mogelijk wordt bestaand materiaal gebruikt, zoals de uitkomsten van eerdere ateliersessies in de aangrenzende landsdelen, de informatie die RVO beschikbaar heeft over energietransitie en de uitkomsten van de eigen gebiedsdialog over energie (verkenningfase gebiedsagenda). Mogelijke ontwikkelrichtingen worden in ruimtelijk perspectief geplaatst. Dit resulteert in een kaartbeeld met kansen en dilemma's dat uiteindelijk te gebruiken is voor een bestuurlijk traject en input is voor het richtinggevend perspectief 2050.

Planning en producten

Figuur 5. Overzicht van bijeenkomsten die worden georganiseerd voor de aanpak van de energieopgave en de producten die worden opgeleverd.

Netwerklaag: vaarroutes en havens

Vanuit het rijk wordt inzicht gegeven in de opgaves die er zijn ten aanzien van vaarroutes en havens. Ook wordt nagegaan welke ambities leven vanuit provincies en gemeenten of bij private initiatiefnemers. Tijdens de eerstvolgende gebiedsdialog wordt het beeld verder compleet gemaakt en wordt nagegaan welke kansen en dilemma's zich voordoen. Mogelijk worden nog extra verdiepende workshops georganiseerd. Ook andere organisaties dan rijk en provincies zijn welkom om hun bijdrage te leveren aan de verdere organisatie van zo'n verdiepingsslag.

Gebruikslaag

De gebruikslaag staat voor de invalshoek op het IJsselmeergebied vanuit wonen/vestigingsklimaat/recreatie/natuur/economie. Deels wordt deze invalshoek ook gehanteerd in de interprovinciale agenda. Daarnaast krijgt de gebruikslaag veel aandacht in de uiteindelijke integratiestap, als relevante relatie vanuit laag 1 (systeem) en 2 (netwerk). Het kan daarbij om zowel kansen als beperkingen gaan die gebruik en systeem/netwerk elkaar bieden of 'opleggen'. Input voor de gebruikslaag ontstaat, wellicht meer dan het geval is bij de systeemlaag en de netwerklaag, ook vanuit initiatieven van gemeenten en bedrijven of particulieren. Ook ruimtelijke adaptatie (meerlaagsveiligheid) en het initiatief voor het nationaal park Nieuw Land zijn mogelijk relevante invalshoeken voor het IJsselmeergebied. Door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) wordt de cultuurhistorische IJsselmeer biografie ontwikkeld (oplevering medio 2017).

Interprovinciale agenda

Als deelstap in het creëren van een integraal perspectief en –agenda stellen de provincies een interprovinciale agenda. Dit is een strategische agenda die een integraal beeld geeft van de noodzakelijke en gewenste ruimtelijk-economische ontwikkelingen in het IJsselmeergebied. De interprovinciale agenda loopt in de tijd gelijk op met de verdiepingsslagen voor de systeemlaag en de netwerklaag, en vormt input voor de stap naar een integraal perspectief en de uitvoerings- en kennisagenda.

Integratiestap

Nadat de sporen voor de systeem en netwerklaag en de interprovinciale agenda (en daarmee deels ook de gebruikslaag) afzonderlijk hun resultaat hebben opgeleverd zal een integratiestap plaatsvinden (zie Figuur 6). Doel van de integratiestap is een totaalbeeld van het IJsselmeergebied in 2050 te schetsen en om op basis daarvan de bestuurlijke dialoog en uiteindelijk het besluitvormingsproces te faciliteren. Hiertoe worden in de tweede helft van 2017 een grote of enkele kleinere integratiewerkshops/ontwerpateliers gehouden, waarbij de inbreng vanuit alle thema's en invalshoeken geborgd moet zijn. De integratiestap zal voor een belangrijk deel als een ontwerpproces worden doorlopen. Ontwerp is een belangrijk instrument van verbinding. Steeds vaker bestaat de behoefte om belangen te verbinden, koppelingen te maken tussen lokale, regionale en nationale ontwikkelingen of om te schakelen tussen langetermijnstrategieën en uitvoeringsprojecten. Ontwerp voorziet in die behoefte door de samenwerking tussen partijen te faciliteren. Dit kan zich op meerdere schaalniveau's afspelen, van IJsselmeergebied-breed tot op het niveau van voorkeurslocaties voor bepaalde maatregelen.

De precieze aanpak wordt in de loop van 2017 uitgewerkt, onder meer op basis van advies van het CRA en provinciale landschapsadviseurs. Het ontwerpproces zal worden begeleid door een team van ontwerpers (vanuit IenM/RVO/RCE/provincies). Het resultaat kan tevens een macro-zonering in of "vlekken-kansenkaart" zijn. In het gesprek over samenhang en ruimtelijke kwaliteit zullen waarden en beleving van landschap en cultuurhistorie een belangrijke plaats innemen. Het RCE is in gesprek met de provincie Friesland om een pilot uit te voeren voor een eerste toepassing van de IJsselmeerbiografie bij het 'ontwikkelproject koppelkansen IJsselmeerkust'. In de integratiestap richting gebiedsagenda IJsselmeer kunnen de inzichten van de pilot mee worden genomen om te borgen dat, in aanvulling op de gouden regels van de Van Eesteren-leerstoel, cultuurhistorie een goede plek krijgt bij ruimtelijke afwegingen. Het integrale beeld is te zien als een speelveld voor latere ontwerpprocessen die op een lager schaalniveau gaan lopen. De integratiestap kan mogelijk gebruik maken van reeds lopende trajecten die naar een integraal beeld toewerken voor deelgebieden, zoals Markermeer-IJmeer ("Panorama") en de Friese kust. De resultaten van deze bijeenkomst(en) worden verwerkt tot de 3 producten die samen de Agenda IJsselmeergebied 2050 moeten gaan vormen (perspectief 2050, uitvoeringsagenda 2030, kennis- en innovatieagenda).

Figuur 6. Opzet van de integratiestap in het werkproces voor de Gebiedsagenda in 2017.

Producten

Richtinggevend perspectief 2050

Het richtinggevende perspectief 2050 geeft een totaalbeeld van het IJsselmeergebied. Het houdt waarschijnlijk tevens een macro-zonering in of “vlekken-kansenkaart. Het is te zien als een speelveld voor latere ontwerpprocessen die op een lager schaalniveau gaan lopen. Aspecten/onderwerpen die gebiedsbreed spelen en/of een gezamenlijke gebiedsbrede afweging vragen vragen wellicht om een andere benadering dan aspecten die meer in deelgebieden of locatie-specifiek spelen. Voor die laatste categorie is het wellicht mogelijk dat een integraal beeld wordt opgebouwd uit (in eerste instantie) aparte integratieslagen voor deelgebieden, zoals Markermeer-IJmeer (onder de noemer “Panorama”), IJssel-Vechtdelta of Friese kust. Het richtinggevende perspectief geeft tevens het ambitieniveau van de samenwerkende partijen ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. De gouden regels die recent zijn opgesteld in opdracht van de Van Eesteren leerstoel, en de regels die voorkomen uit RCE-onderzoek naar landschap en cultuurhistorie in het gebied, vormen een belangrijke basis hiervoor. Het richtinggevend perspectief wordt opgeleverd in oktober 2017. Een aantal bepalende keuzes kunnen bestuurlijk worden getoetst in de 2^e helft van 2017. Wellicht zijn ook de BO-MIRT tafels van najaar 2017 te benutten. Vaststelling van richtinggevend perspectief 2050, als onderdeel gebiedsagenda, is voorzien uiterlijk eind november 2017.

Uitvoeringsagenda 2030

De uitvoeringsagenda 2030 is een overzicht van reeds geplande en nog te plannen maatregelen die passen bij het richtinggevende perspectief danwel vanuit het perspectief een extra oriëntatie op meekoppelkansen of conflicterende aspecten krijgen. Die oriëntatie is op zijn minst een ruimtelijke

oriëntatie, waarbij vanuit het perspectief 2050 richtinggevende uitspraken over de totale samenhang, over het ruimtegebruik etc sturend kunnen werken bij de uitvoering van maatregelen. Hier hoort ook de vraag terug te komen hoe de regiefunctie zal worden ingevuld. Een aantal bepalende keuze kunnen bestuurlijk worden getoetst in de 2^e helft van 2017. Wellicht zijn ook de BO-MIRT tafels van najaar 2017 te benutten. Vaststelling van richtinggevende perspectief 2050, als onderdeel gebiedsagenda, is voorzien uiterlijk eind november 2017.

Kennis- en innovatieagenda

De kennis- en innovatieagenda is een overzicht van alle relevante kennis- en innovatieactiviteiten in/ten behoeve van het IJsselmeergebied. Hiermee worden relatie gelegd met o.a.:

- Kennis platform NMIJ (met de ambitie om dit te laten uitgroeien tot een IJsselmeergebied-breed platform)
- Meerdere onderzoekslijnen in nationaal kennisprogramma water en klimaat
- EU project Life IP natuur (Ministerie EZ)
- Kennisagenda t.b.v. transitie visserij
- Kennisagenda van de landelijke energie-agenda

De kennis- en innovatieagenda moet duidelijk maken hoe ingespeeld wordt op de onzekerheden en kennisleemten die naar boven komen bij de totstandkoming van het richtinggevend perspectief en de uitvoeringsagenda. Daarnaast moet deze agenda de opbouw van een kenniscommunity voor het IJsselmeergebied faciliteren. Ook hier liggen belangrijke regievragen. Vaststelling van de kennis- en innovatieagenda, als onderdeel gebiedsagenda, is voorzien uiterlijk eind november 2017.

Rol CRa en PARK's

In het jaarprogramma van het CRa is de mogelijkheid gecreëerd dat enige vorm van advies of ondersteuning wordt gevraagd tijdens het gebiedsagenda-proces van 2017. Intentie is dat CRa samen met provinciaal landschaps-adviseurs advies geven over de werkwijze om te komen tot het richtinggevend perspectief, en met name de rol van het ruimtelijk ontwerp daarbij.

Besluitvormingsproces

Het besluitvormingsproces moet in de loop van 2017 samen met regionale partijen worden afgesproken. De exacte planning moeten de samenwerkende organisaties nog vaststellen. Bedoeling is dat de definitieve gebiedsagenda eind 2017 of uiterlijk begin 2018 wordt vastgesteld. Meerdere bestuurlijke tafels kunnen hiertoe benut worden, mogelijk het BPIJ, de bestaande MIRT-tafels of een aparte bestuurlijke (MIRT)-bijeenkomst. De minister van IenM biedt daarna de gebiedsagenda aan de Tweede Kamer aan.

4. Organisatie

Figuur 7 schetst de opzet van de organisatie. Het gebiedsagenda-proces wordt uitgevoerd door een kernteam dat qua bezetting een weerspiegeling is van de stuurgroep. Om de activiteiten van het

kernteam te stroomlijnen worden (ad-hoc) werkgroepjes per activiteit in gericht. Daarbij zal in de tijd het accent verschuiven van werk dat start vanuit de de drie lagen naar werk om de integratieslag te maken naar richtinggevend perspectief, uitvoeringsagenda en kennis- en innovatieagenda.

Figuur 7. Organisatiestructuur. Voorsnog wordt rekening gehouden met een aparte werkgroep die zich richt op de kennis- en innovatieagenda, terwijl perspectief 2050 en uitvoeringsagenda 2030 samengenomen worden vanuit werkgroep integratie.

Stuurgroep gebiedsagenda

De sturing op de organisatie en de inhoud van de Agenda IJsselmeergebied 2050 wordt gedaan vanuit stuurgroep Gebiedsagenda IJsselmeergebied. De provincies zijn vertegenwoordigd op het niveau van gedeputeerde. De waterschappen en netwerkbedrijven (energie, drinkwater) kunnen zich laten vertegenwoordigen via de provincies en zijn vaak al nauw bij integrale gebiedsopgaven betrokken in concrete projecten. Daarnaast kan bestuurlijk het gesprek met de waterschappen gevoerd worden in het bestuurlijk platform IJsselmeergebied (BPIJ).

Klankbordgroep

Een klankbordgroep krijgt een adviserende rol voor Agenda IJsselmeergebied 2050. De kern van de klankbordgroep wordt gevormd door het reeds bestaande regionaal overlegplatform IJsselmeergebied (ROIJ). Een lijst deelnemers is opgenomen in Bijlage 1.

5. Communicatie / participatie

De totstandkoming van de gebiedsagenda is een proces dat vraagt om heldere en goed voorbereide communicatie en om een goed uitlegbaar participatieproces. Voor beide is met dit werkplan al een gedegen basis gelegd, maar als intern product van het project wordt een en ander verder uitgewerkt in een communicatie- en participatieplan. Het communicatieplan voorziet in ieder geval in het uitbrengen van een aantal digitale nieuwsbrieven in 2017.

6. Planning

De huidige planning loopt tot eind 2017. Er wordt aangestuurd op het agenderen van Agenda IJsselmeergebied op de BO-MIRT tafels van najaar 2017, en een bestuurlijke slotbijeenkomst eind 2017 of begin 2018.

De doorloop van de diverse onderdelen in 2017 is schematisch weergegeven in onderstaande tabel.

Planning voor 2017 van de onderdelen Gebiedsagenda IJsselmeergebied 2050

Onderdeel	jan	feb	Mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sept	okt	nov	dec
Laag 1 (systeem)												
Laag 2 (energietransitie en – netwerk)												
Laag 2 (vaarroutes/havens)												
Interprovinciale agenda (gebruikfuncties en ruimtelijk economisch perspectief)												
Verdere uitwerking integratiefase												
Ontwerpproces en doorvertaling naar perspectief/uitvoerings- en kennis-innovatieagenda												
Besluitvormingsproces												

	Vorbereidingen
	Workshops, verwerking uitkomsten, vervolproces
	Besluitvormingsmomenten

Bijlage 1 Samenstelling klankbordgroep (in de meeste gevallen tevens lid ROIJ: regionaal overlegorgaan IJsselmeergebied)

NWEA Nederlandse Wind Energie Associatie

Vereniging voor Beroepschartervaart (Wennekes)

Vissersbond

Natuurmonumenten

Vogelbescherming

PWN Waterleidingbedrijf

ANWB

NUON

Stichting Het Blauwe Hart

Recron - Vereniging van Recreatieondernemers Nederland

LTO Noord

Watersportverbond, Regio IJsselmeer / Markermeer

Natuurmonumenten

Nederlandse Vereniging van Leveranciers van Bouwgrondstoffen (NVLB)

Koninklijke Schippersvereniging Schuttevaer, afdeling Amsterdam

Vereniging voor Beroepschartervaart

Erfgoedvereniging Heemschut

HISWA Vereniging, Regio Noord en IJsselmeer

Stichting Gastvrije randmeren

IJsselmeervereniging

Landschapsbeheer / provinciale landschappen

Staatsbosbeheer

De Groene Koepel